

Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
Y. BOT
fremsat den 18. november 2014¹

Sag C-146/13

**Kongeriget Spanien
mod
Europa-Parlamentet
og**

Rådet for Den Europæiske Union

»Annulationssøgsmål — gennemførelse af et forstærket samarbejde — indførelse af
enhedspatentbeskyttelse — forordning (EU) nr. 1257/2012 — effektiv domstolsprøvelse —
manglende retsgrundlag — magtfordrejning — princippet om autonomi og princippet om
ensartethed — legalitetskontrol — anvendelse af EU-retten«

1. Kongeriget Spanien har i stævningen nedlagt påstand om annulation af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1257/2012 af 17. december 2012 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om indførelse af enhedspatentbeskyttelse².
2. Denne forordning blev vedtaget efter Rådets afgørelse 2011/167/EU af 10. marts 2011 om bemyndigelse til et forstærket samarbejde om indførelse af beskyttelse af et enhedspatent³.
3. Den nævnte forordning udgør sammen med Rådets forordning (EU) nr. 1260/2012 af 17. december 2012 om gennemførelse af et forstærket samarbejde om indførelse af enhedspatentbeskyttelse for så vidt angår gældende oversættelsesordninger⁴, og aftalen om en fælles patentdomstol, undertegnet den 19. februar 2013⁵, »enhedspatentpakken«.

1 — Originalsprog: fransk.

2 — EUT L 361, s. 1, herefter »den anfægtede forordning«.

3 — EUT L 76, s. 53, herefter »afgørelsen om forstærket samarbejde«. Denne afgørelse har været genstand for to annulationssøgsmål anlagt af Kongeriget Spanien og Den Italienske Republik, hvorved Rådet blev frifundet ved Domstolens dom Spanien og Italien mod Rådet (C-274/11 og C-295/11, EU:C:2013:240).

4 — EUT L 361, s. 89.

5 — EUT C 175, s. 1, herefter »aftalen om en fælles patentdomstol«.

I – Retsforskrifter

A – *International ret*

1. Den europæiske patentkonvention

4. Artikel 2 med overskriften »Europæisk patent« i konventionen om meddelelse af europæiske patenter (den europæiske patentkonvention), undertegnet i München den 5. oktober 1973 og trådt i kraft den 7. oktober 1977⁶, bestemmer følgende:

»(1) Patenter, der meddeles i henhold til denne konvention, betegnes europæiske patenter.

(2) Det europæiske patent har i hver kontraherende stat, for hvilken det er meddelt, den samme virkning og er underkastet de samme bestemmelser som et i den pågældende stat meddelt nationalt patent, for så vidt andet ikke er bestemt i konventionen.«

5. EPK's artikel 142, der har overskriften »Enhedspatent«, bestemmer:

»(1) En gruppe af kontraherende stater, der som led i en særlig ordning har bestemt, at de europæiske patenter, der meddeles for disse stater, har ensartet retsvirkning på deres område, kan beslutte, at europæiske patenter kun kan meddeles samlet for alle disse stater.

(2) Bestemmelserne i denne del finder anvendelse, når en gruppe af kontraherende stater har gjort brug af den i stk. 1 omhandlede mulighed.«

2. Aftalen om en fælles patentdomstol

6. Artikel 23 i aftalen om en fælles patentdomstol bestemmer:

»[Den fælles patentdomstols⁷] handlinger tilskrives direkte hver af de kontraherende medlemsstater individuelt, herunder med henblik på artikel [258 TEUF – 260 TEUF], og alle kontraherende medlemsstater kollektivt.«

7. Artikel 89, stk. 1, i aftalen om en fælles patentdomstol bestemmer:

»Denne aftale træder i kraft den 1. januar 2014 eller den første dag i den fjerde måned efter deponeringen af det trettende ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument i overensstemmelse med artikel 84, deriblandt de tre medlemsstater, hvor det største antal europæiske patenter havde retsvirkning i det år, der går forud for det år, hvor undertegnelsen af aftalen finder sted, eller den første dag i den fjerde måned efter ikrafttrædelsesdatoen for ændringerne til [Europa-Parlamentets og Rådets] forordning (EU) nr. 1215/2012 [af 12. december 2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område⁸] om dens forbindelse med denne aftale, idet den seneste dato er gældende.«

6 — Herefter »EPK«.

7 — Herefter »den fælles patentdomstol«.

8 — EUT L 351, s. 1, herefter »Bruxelles I-forordningen«.

B – EU-retten

8. 24. og 25. betragtning til den anfægtede forordning har følgende ordlyd:

- »(24) Domstolskompetencen for europæiske patenter med ensartet retsvirkning ^[9] bør fastlægges og reguleres i henhold til et instrument, hvorved der indføres et fælles patentdomstolssystem for europæiske patenter og europæiske patenter med ensartet retsvirkning.
- (25) For at sikre et velfungerende europæisk patent med ensartet retsvirkning, sammenhæng i retspraksis og dermed retssikkerhed, og omkostningseffektivitet for patenthavere, er det afgørende, at der etableres en fælles patentdomstol til behandling af sager om sådanne patenter. Det er derfor yderst vigtigt, at de deltagende medlemsstater i overensstemmelse med deres nationale forfatningsmæssige og parlamentariske procedurer ratificerer aftalen om en fælles patentdomstol og tager de nødvendige skridt for, at denne domstol kan påbegynde sit arbejde så snart som muligt.«

9. Det fremgår af den anfægtede forordnings artikel 1, at der ved denne forordning gennemføres et forstærket samarbejde om indførelse af en enhedspatentbeskyttelse, og at forordningen udgør en særlig overenskomst som omhandlet i EPK's artikel 142.

10. Den anfægtede forordnings artikel 2, litra a)-c), bestemmer:

»I denne forordning forstås ved:

- a) »deltagende medlemsstat«: en medlemsstat, der på tidspunktet for anmodningen om ensartet retsvirkning, jf. artikel 9, deltager i et forstærket samarbejde om indførelse af enhedspatentbeskyttelse i henhold til [afgørelsen om et forstærket samarbejde], eller i henhold til en afgørelse, der er vedtaget i henhold til artikel 331, stk. 1, andet eller tredje afsnit, [...] TEUF
- b) »europæisk patent«: et patent, der meddeles af Den Europæiske Patentmyndighed ^[10] i henhold til reglerne og procedurerne i EPK
- c) »europæisk patent med ensartet retsvirkning«: et europæisk patent, som i henhold til denne forordning har ensartet retsvirkning i de deltagende medlemsstater.«

11. Den anfægtede forordnings artikel 3, stk. 1, bestemmer:

»Et europæisk patent, der meddeles med de samme patentkrav i alle de deltagende medlemsstater, har ensartet retsvirkning i de deltagende medlemsstater, hvis dets ensartede retsvirkning er blevet registreret i registret for enhedspatentbeskyttelse.

Et europæisk patent, der er blevet meddelt med forskellige patentkrav for forskellige deltagende medlemsstater, har ikke ensartet retsvirkning.«

12. Den anfægtede forordnings artikel 5, stk. 1 og 2, har følgende ordlyd:

»1. Med forbehold af gældende begrænsninger giver det europæiske patent med ensartet retsvirkning patenthaveren ret til at forhindre enhver tredjemand i at foretage handlinger, som patentet beskytter mod, overalt på områderne i de deltagende medlemsstater, hvor det har ensartet retsvirkning.

9 — Herefter »europæiske patenter med ensartet retsvirkning«.

10 — Herefter »EPO«.

2. Omfanget af denne ret og dens begrænsninger er det samme i samtlige deltagende medlemsstater, hvor patentet har ensartet retsvirkning.«

13. Den anfægtede forordnings artikel 9 i bestemmer:

»1. De deltagende medlemsstater tildeler, som omhandlet i artikel 143 i EPK, EPO følgende opgaver, som skal udføres i overensstemmelse med EPO's interne regler:

- a) at administrere anmodninger om ensartet retsvirkning fra indehavere af europæiske patenter
- b) at oprette registret for enhedspatentbeskyttelse inden for det europæiske patentregister og administrere registret for enhedspatentbeskyttelse
- c) at modtage og registrere erklæringer om licenser, jf. artikel 8, deres tilbagetrækning og licensforpligtelser, som indehaveren af det europæiske patent med ensartet retsvirkning har påtaget sig i internationale standardiseringsorganer
- d) at offentliggøre oversættelser, jf. artikel 6 i forordning [...] nr. 1260/2012, i den i nævnte artikel anførte overgangsperiode
- e) at opkræve og administrere fornyelsesgebyrer for europæiske patenter med ensartet retsvirkning for årene efter det år, i hvilket bekendtgørelsen af meddelelsen offentliggøres i *Den Europæiske Patenttidende*, at opkræve og administrere tillægsgebyrer i forbindelse med forsinket betaling af fornyelsesgebyrer, hvor sådan forsinket betaling sker inden for seks måneder efter forfaldsdatoen, samt at fordele en del af de opkrævede fornyelsesgebyrer til de deltagende medlemsstater
- f) at administrere godtgørelsesordningen for refusion af oversættelsesomkostninger for ansøgere, jf. artikel 5 i forordning [...] nr. 1260/2012
- g) at sikre, at en anmodning om ensartet retsvirkning fra en indehaver af et europæisk patent indgives på behandlingssproget som defineret i artikel 14, stk. 3, i EPK senest en måned efter bekendtgørelsen om meddelelsen er offentliggjort i *Den Europæiske Patenttidende*, og
- h) at sikre, at den ensartede retsvirkning angives i registret for enhedspatentbeskyttelse, når der indgives en anmodning om ensartet retsvirkning, og i overgangsperioden, jf. artikel 6 i forordning [...] nr. 1260/2012, er blevet indgivet sammen med oversættelserne som anført i den nævnte artikel, og at EPO underrettes om eventuelle begrænsninger, licenser, overførelser eller ugyldighedskendelser af europæiske patenter med ensartet retsvirkning.

2. De deltagende medlemsstater sikrer, at denne forordning overholdes, når de opfylder deres internationale forpligtelser i henhold til EPK, og samarbejder herom. Som kontraherende stater i EPK sikrer de deltagende medlemsstater ledelse af og tilsyn med de aktiviteter, der er knyttet til de opgaver, der er omhandlet i denne artikels stk. 1, og de sikrer fastlæggelsen af størrelsen af fornyelsesgebyrerne, jf. denne forordnings artikel 12, og fastlæggelsen af nøglen for fordeling af fornyelsesgebyrerne, jf. denne forordnings artikel 13.

De opretter til dette formål en særlig komité inden for Administrationsrådet for Den Europæiske Patentorganisation (i det følgende benævnt »den særlige komité«), jf. artikel 145 i EPK.

Den særlige komité består af repræsentanter for de deltagende medlemsstater og en repræsentant for Kommissionen som observatør, samt af suppleanter, der repræsenterer dem i deres fravær. Den særlige komités medlemmer kan søge bistand hos rådgivere eller eksperter.

Den særlige komités afgørelser træffes under behørig hensyntagen til Kommissionens holdning og i overensstemmelse med de regler, der er fastsat i artikel 35, stk. 2, i EPK.

3. De deltagende medlemsstater sikrer en effektiv retlig beskyttelse ved en eller flere deltagende medlemsstaters kompetente domstol mod de afgørelser, som EPO træffer i forbindelse med udøvelsen af sine opgaver i henhold til stk. 1.«

14. Den anfægtede forordnings artikel 18 har følgende ordlyd:

»1. Denne forordning træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

2. Den anvendes fra den 1. januar 2014 eller den dato, hvor aftalen om en fælles patentdomstol [...] træder i kraft, alt efter hvilken dato der er den seneste.

Uanset artikel 3, stk. 1 og 2, og artikel 4, stk. 1, har et europæisk patent, for hvilket ensartet retsvirkning er registreret i registret for enhedspatentbeskyttelse, kun ensartet retsvirkning i de deltagende medlemsstater, hvor den fælles patentdomstol har enekompetence hvad angår europæiske patenter med ensartet retsvirkning på registreringsdatoen.

3. Hver deltagende medlemsstat underretter Kommissionen om sin ratifikation af aftalen på det tidspunkt, hvor den har deponeret sit ratifikationsinstrument. Kommissionen offentliggør i *Den Europæiske Unions Tidende* datoen for aftalens ikrafttræden og en liste over de medlemsstater, der har ratificeret aftalen på datoen for dens ikrafttræden. Kommissionen ajourfører derefter regelmæssigt listen over de deltagende medlemsstater, der har ratificeret aftalen, og offentliggør den ajourførte liste i *Den Europæiske Unions Tidende*.

4. De deltagende medlemsstater sikrer, at de i artikel 9 nævnte foranstaltninger er indført senest på datoen for anvendelsen af denne forordning.

5. Hver deltagende medlemsstat sikrer, at de i artikel 4, stk. 2, nævnte foranstaltninger er indført senest på datoen for denne forordnings anvendelse eller, hvis der er tale om en deltagende medlemsstat, hvor den fælles patentdomstol ikke har enekompetence hvad angår europæiske patenter med ensartet retsvirkning på datoen for denne forordnings anvendelse, senest på den dato, hvor den fælles patentdomstol har en sådan enekompetence i den pågældende deltagende medlemsstat.

6. Der kan anmodes om enhedspatentbeskyttelse for ethvert europæisk patent, der er meddelt på datoen for denne forordnings anvendelse eller senere.«

II – Retsforhandlingerne for Domstolen og parternes påstande

15. Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 22. marts 2013 har Kongeriget Spanien anlagt denne sag.

16. Ved afgørelser truffet af Domstolens præsident den 12. september 2013 har Kongeriget Belgien, Den Tjekkiske Republik, Kongeriget Danmark, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Franske Republik, Storhertugdømmet Luxembourg, Ungarn, Kongeriget Nederlandene, Kongeriget Sverige, Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland samt Kommissionen fået tilladelse til at indtræde i sagen til støtte for Europa-Parlamentets og Rådet for Den Europæiske Unions påstande i henhold til artikel 131, stk. 2, i Domstolens procesreglement.

17. Der er afgivet skriftlige indlæg af samtlige intervenienter, med undtagelse af Storhertugdømmet Luxembourg.

18. Kongeriget Spanien har nedlagt følgende påstande:

- Det fastslås, at den anfægtede forordning er en nullitet, subsidiært annulleres den i det hele.
- Mere subsidiært fastslås, at følgende annulleres:
 - den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 1, i sin helhed og artikel 9, stk. 2, i det omfang, det er anført i dette søgsmåls femte anbringende
 - den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, i sin helhed og alle forordningens henvisninger til den fælles patentdomstol som domstolsordning og retskilde for det europæiske patent med ensartet retsvirkning.
- Parlamentet og Rådet tilpligtes at betale sagens omkostninger.

19. Parlamentet og Rådet har nedlagt følgende påstande:

- Frifindelse.
- Kongeriget Spanien tilpligtes at betale sagens omkostninger.

III – Om søgsmålet

20. Kongeriget Spanien har til støtte for søgsmålet fremsat syv principale anbringender.

21. Det første anbringende vedrører tilsidesættelse af retsstatens værdier som omhandlet i artikel 2 TEU. Kongeriget Spanien har anført, at der ved den anfægtede forordning indføres en beskyttelse, som baseres på et europæisk patent, selv om den administrative procedure vedrørende meddelelsen af et sådant patent ikke er underlagt nogen form for domstolsprøvelse, der gør det muligt at garantere en korrekt og ensartet anvendelse af EU-retten og sikre beskyttelsen af grundlæggende rettigheder.

22. Det andet anbringende vedrører manglende retsgrundlag. Kongeriget Spanien har anført, at artikel 118 TEUF ikke udgør et egnet retsgrundlag for vedtagelsen af den anfægtede forordning, idet der ikke ved forordningen indføres foranstaltninger, der sikrer den ensartede beskyttelse, som er fastsat i denne bestemmelse.

23. Det tredje anbringende vedrører magtfordrejning. Kongeriget Spanien er af den opfattelse, at Parlamentet og Rådet har begået magtfordrejning, idet den anfægtede forordning ikke respekterer formålet med det forstærkede samarbejde i henhold til artikel 20, stk. 1, TEU.

24. Det fjerde anbringende vedrører tilsidesættelsen af artikel 291, stk. 2, TEUF. Kongeriget Spanien har principalt bestridt den kompetence, der er tildelt de deltagende medlemsstater, når de handler inden for rammerne af den særlige komité, til at fastlægge fornyelsesgebyrernes størrelse og nøglen for fordeling af disse fornyelsesgebyrer. Ifølge denne medlemsstat giver artikel 291 TEUF ikke unionslovgiver mulighed for at delegere en sådan kompetence til de deltagende medlemsstater. Kongeriget Spanien har subsidiært påberåbt sig tilsidesættelse af de principper, der er opstillet i dommen i sagen Meroni mod Den Høje Myndighed¹¹, idet delegeringen af beføjelser ikke opfylder de betingelser, der er fastsat i denne dom. Det femte anbringende vedrører tilsidesættelse af de samme

11 — 9/56, EU:C:1958:7.

principper i den nævnte dom som følge af, at visse administrative opgaver i forbindelse med det europæiske patent med ensartet retsvirkning, delegeres til EPO i den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 1. Kongeriget Spanien har anført, at de delegerede beføjelser indebærer en høj grad af frit skøn, og at EPO's retsakter endvidere ikke er undergivet domstolsprøvelse.

25. Det sjette og det syvende anbringende vedrører tilsidesættelse af princippet om autonomi og princippet om ensartethed i EU-retten. Kongeriget Spanien har anført, at Unionens og dens institutioners beføjelser er blevet indholdsløse, idet den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, første afsnit, gør anvendelsen af forordningen afhængig af datoen for ikrafttrædelsen af aftalen om en fælles patentdomstol, for så vidt som denne dato ligger efter den 1. januar 2014, og at den særlige domstolsordning for det europæiske patent med ensartet retsvirkning er fastsat i den nævnte aftale og ikke i den anfægtede forordning.

26. Kongeriget Spanien har subsidiært nedlagt påstand om delvis annulation af den anfægtede forordning i det omfang, der fremgår af punkt 18 i dette forslag til afgørelse.

A – Det første anbringende om tilsidesættelse af retsstatens værdier

1. Parternes argumenter

27. Kongeriget Spanien har anført, at den anfægtede forordning, for så vidt som der derved fastsættes bestemmelser, der er baseret på et beskyttelsesbevis, som meddeles af EPO, hvis retsakter ikke er undergivet domstolsprøvelse, skal annulleres, idet den tilsidesætter værdien respekt for retsstaten som omhandlet i artikel 2 TEU.

28. Ifølge denne medlemsstat er hele den administrative procedure vedrørende meddelelse af et europæisk patent ikke underlagt nogen form for domstolsprøvelse, der gør det muligt at garantere en korrekt og ensartet anvendelse af EU-retten og sikre beskyttelsen af grundlæggende rettigheder.

29. Den nævnte medlemsstat har anført, at det ikke kan tillades, at den anfægtede forordning inkorporerer retsakter fra et internationalt organ, der ikke er underlagt de ovenfor nævnte principper, i Unionens retsorden. For det første er de appelkamre og det udvidede appelkammer, der er oprettet som organer under EPO, ikke uafhængige, og for det andet er disse organers afgørelser ikke underlagt nogen form for domstolsprøvelse.

30. Parlamentet og Rådet har anført, at det niveau for beskyttelse af borgeres rettigheder, der tilvejebringes ved den ordning, der indføres, er forenelig med retsstatslige principper.

31. Parlamentet har anført, at spørgsmål om et enhedspatents gyldighed og om ugyldigkendelse eller krænkelse af et sådant patent er underlagt den fælles patentdomstols prøvelse i henhold til artikel 32 i aftalen om en fælles patentdomstol. Parlamentet har videre anført, at EPO's administrative afgørelser om meddelelse af et europæisk patent med ensartet retsvirkning kan gøres til genstand for en administrativ klage til forskellige instanser under EPO, og at medlemsstaterne, der alle er parter i EPK, har fundet, at det beskyttelsesniveau, der ydes borgerne inden for rammerne af denne konvention, er acceptabelt. Parlamentet har endvidere anført, at domstolskontrollen med de afgørelser, som EPO træffer som et led i udførelsen af de administrative opgaver, der er nævnt i den anfægtede forordnings artikel 9, er fastsat i denne bestemmelses stk. 3.

32. Rådet har anført, at den ordning, der er oprettet ved EPK, er forenelig med den grundlæggende ret til adgang til domstolsprøvelse. Selv om det er korrekt, at Den Europæiske Patentorganisation¹² nyder immunitet mod retsforfølgelse, kan denne immunitet imidlertid ophæves i det konkrete tilfælde, og denne organisation kan med en eller flere kontraherende parter indgå supplerende aftaler med henblik på at indføre bestemmelser om immunitet. Der er endvidere intet til hinder for, at nævnte organisation ved en international aftale kan bestemme, at organisationens afgørelser kan undergives prøvelse ved en retsinstans.

33. Rådet har endvidere anført, at spørgsmålet, om internationale organisationers retlige immunitet er forenelig med retten til adgang til domstolsprøvelse, har været drøftet på nationalt og internationalt plan. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har desuden fastslået, at internationale organisationers retlige immunitet er forenelig med retten til adgang til domstolsprøvelse, såfremt sagsøgerne har andre rimelige muligheder for at sikre en effektiv beskyttelse af de rettigheder, som de er sikret ved den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, undertegnet i Rom den 4. november 1950¹³. Dette er tilfældet i den foreliggende sag. Den Europæiske Menneskerettighedskommission¹⁴ har udtalt, at appelkamrene og det udvidede appelkammer er uafhængige og har en retlig karakter, og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at beskyttelsen af grundlæggende rettigheder inden for rammerne af EPO generelt svarer til de beskyttelsesstandarder, der er sikret ved den tyske forfatning.

34. Intervenienterne har tilsluttet sig Parlamentets og Rådets argumenter. Kongeriget Belgien, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Franske Republik og Kongeriget Sverige har imidlertid først og fremmest anført, at det første anbringende er irrelevant, idet den anfægtede forordning ikke har til formål at regulere betingelserne for meddelelsen eller gyldigheden af et europæisk patent. Den nævnte forordning har endvidere ikke til formål at inkorporere EPO's retsakter eller den ordning, der følger af EPK, i Unionens retsorden. De eneste retsakter fra EPO, der skal tages i betragtning ved vurderingen af gyldigheden af den anfægtede forordning, er de retsakter, der vedrører anerkendelsen af, at et europæisk patent har ensartede retsvirkning, og som er forenelige med EU-retten som følge af den prøvelse, der kan udøves af den fælles patentdomstol. Under alle omstændigheder har disse medlemsstater tilsluttet sig de argumenter, som Parlamentet og Rådet har anført for at begrunde, at de grundlæggende rettigheder er garanteret en tilstrækkelig beskyttelse inden for den ordning, der følger af EPK.

2. Bedømmelse

35. Indledningsvis skal jeg gøre opmærksom på, at Rådet, Den Franske Republik og Kommissionen har anført, at det første anbringende, der ikke vedrører tilsidesættelsen af en bestemt grundlæggende rettighed, men en påstået krænkelse af Unionens værdier, ikke fremstår klart.

36. Jeg bemærker, at Domstolen inden for rammerne af dens prøvelse af lovligheden af lovgivningsmæssige retsakter i henhold til artikel 263, stk. 2, TEUF bl.a. har kompetence til at udtale sig om klager om overtrædelse af retsregler, der vedrører anvendelsen af traktaterne.

12 — Rådet har i sit svarskrift anvendt samme betegnelse, nemlig »OEB«, for såvel Den Europæiske Patentorganisation som Den Europæiske Patentmyndighed.

13 — Jf. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom i sagen Waite og Kennedy mod Tyskland [Store Afdeling], nr. 26083/94, EMRK 1999-I, og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom af 18.2.1999, Beer og Regan mod Tyskland [Store Afdeling], nr. 28934/95.

14 — Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom Lenzing AG mod Tyskland (december), nr. 39025/97.

37. Selv om parterne ikke direkte kan påberåbe sig retsstaten som omhandlet i artikel 2 TEU som begrundelse for at annullere en EU-retsakt, synes det ikke desto mindre vanskeligt ikke at anerkende, at Domstolen kan anse retsstaten for en retsregel, der kan antages til realitetsbehandling for Domstolen¹⁵, især da Kongeriget Spanien i stævningen har henvist til forbuddet mod vilkårlighed, retten til adgang til effektive retsmidler og respekten for og ensartethed i anvendelsen af EU-regler¹⁶.

38. Domstolen kan således undersøge et anbringende af denne karakter, der er nedlagt under henvisning til, at der er sket tilsidesættelse af værdien respekt for retsstaten.

39. Som anført af Kongeriget Belgien, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Franske Republik og Kongeriget Sverige, er det imidlertid min opfattelse, at det første anbringende, der vedrører den omstændighed, at ordningen for meddelelse af patenter ikke er forenelig med artikel 2 TEU, er irrelevant, idet det ikke har nogen indvirkning på den anfægtede forordnings lovlighed.

40. For det første blev EU-lovgivers valg om at anerkende bestemmelserne om meddelelse af europæiske patenter truffet før vedtagelsen af den anfægtede forordning og i en præcis kontekst, og for det andet er den anfægtede forordnings formål nøje afgrænset.

a) EU-lovgivers valg

41. Anerkendelsen af EPK's regler vedrørende meddelelsen af europæiske patenter skal her forstås i sammenhæng med det forstærkede samarbejde og det bevidste valg, som EU-lovgiver har foretaget.

42. Domstolen har konsekvent fastslået, at nævnte lovgiver har et vidt skøn inden for et område, der for lovgiver indebærer valg af politisk, økonomisk og social karakter, og hvor lovgiver skal foretage komplekse vurderinger¹⁷.

43. Den intellektuelle ejendomsret og særligt patenter henhører under et sådant område.

44. Jeg bemærker, at EU-lovgiver fra det tidspunkt, hvor processen med at harmonisere patentretten i Europa blev påbegyndt, hele tiden har haft til hensigt at indføre et EU-patent på grundlag af den ordning, der følger af EPK, og det eksisterende patent¹⁸.

45. EU-lovgiver har endvidere ikke ønsket at udelukke muligheden for at anvende denne ordning inden for rammerne af det forstærkede samarbejde. Den nævnte ordning har nemlig den fordel, at den allerede er oprettet og har vist sig at fungere effektivt med den kvalitet og høje grad af teknisk viden og ekspertise, som karakteriserer den. De nævnte bestemmelser er endvidere bindende for alle Unionens medlemsstater som kontraherende stater i EPK, og medlemsstaterne har som anført af Rådet ikke på noget tidspunkt anset de virkninger, som EPO's afgørelser om meddelelse af patenter kan have, for at udgøre et indgreb i deres forfatningsmæssige principper.

46. I det formål, der anføres i syvende betragtning til afgørelsen om forstærket samarbejde, der som nævnt har været genstand for to annulationssøgsmål anlagt af Kongeriget Spanien og Den Italienske Republik, der begge er blevet forkastet, nævnes indførelsen af et enhedspatent, og at dette enhedspatent skal sikre en ensartet beskyttelse i de deltagende medlemsstater, og som »vil blive meddelt af [EPO] for alle disse medlemsstater«.

15 — Jf. L. Pech, »The Rule of Law as a Constitutional Principle of the European Union«, Jean Monnet Working Paper 04/09, NYU School of Law, New York, 2012, s. 58-60.

16 — Jf. punkt 36 i Kongeriget Spaniens stævning.

17 — Jf. i denne retning dom Rådet mod Manufacturing Support & Procurement Kala Naft (C-348/12 P, EU:C:2013:776, præmis 120).

18 — Jf. s. 3 i forslaget til Rådets afgørelse om bemyndigelse til et forstærket samarbejde om indførelse af en fælles patentbeskyttelse (KOM(2010) 790 endelig).

47. Kongeriget Spanien har anerkendt, at EU-lovgiver havde mulighed for at udøve sine beføjelser på forskellige måder¹⁹, og har ikke som sådan anfægtet det valg, som denne lovgiver har truffet. Kongeriget Spanien er imidlertid af den opfattelse, at den anfægtede forordning tilsidesætter værdien respekt for retsstaten ved i sine bestemmelser at »integrere« en international ordning, der ikke er underlagt traktaternes forfatningsmæssige principper.

48. Efter min opfattelse er denne vurdering fejlagtig, når der henses til selve formålet med den anfægtede forordning.

b) Den anfægtede forordnings formål

49. Det bemærkes, at det følger af den anfægtede forordnings artikel 1, stk. 2, at denne forordning udgør en særlig overenskomst i henhold til EPK's artikel 142²⁰, hvorefter fremgår, at »[e]n gruppe af kontraherende stater, der som led i en særlig ordning har bestemt, at de europæiske patenter, der meddeles for disse stater, har ensartet retsvirkning på deres område, kan beslutte, at europæiske patenter kun kan meddeles samlet for alle disse stater«.

50. EU-lovgiver har således før vedtagelsen af den anfægtede forordning haft til hensigt at basere sig på EPO's ordning for meddelelse af europæiske patenter, dog uden at inkorporere denne ordning i den anfægtede forordning. Selve formålet med den nævnte forordning gør det nemlig muligt at konstatere, at der ikke er tale om at regulere betingelserne for meddelelsen eller gyldigheden af et europæisk patent eller med henblik herpå at oprette en ordning som den, der er indført for at prøve EPO's afgørelser vedrørende de opgaver, som EPO skal udøve i henhold til den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 2.

51. Det bemærkes endvidere, at selv om den anfægtede forordning måtte blive annulleret, vil en sådan eventuel annullation ikke påvirke betingelserne for meddelelsen og gyldigheden af et europæisk patent.

52. Efter min opfattelse har den anfægtede forordning alene til formål at opstille rammer for at tildele et europæisk patent, der allerede er meddelt i henhold til EPK, ensartet retsvirkning.

53. Som nævnt af Kongeriget Belgien, Forbundsrepublikken Tyskland, Den Franske Republik og Kongeriget Sverige, har EU-lovgiver alene begrænset sig til at beskrive enhedsbeskyttelsens karakteristika samt betingelserne for dens gennemførelse og retsvirkningerne heraf, hvilket Kongeriget Spanien i øvrigt selv har anerkendt i stævningens punkt 20.

54. Jeg vil i denne henseende henvise til den anfægtede forordnings utvetydige ordlyd.

55. Ordlyden af forordningens overskrift giver således ikke anledning til nogen tvivl, idet forordningen vedrører »gennemførelse af et forstærket samarbejde om *indførelse af enhedspatentbeskyttelse*«²¹.

56. Det fremgår endvidere af den anfægtede forordnings artikel 1, der har overskriften »Genstand«, at ved denne forordning »gennemføres et forstærket samarbejde om *indførelse af enhedspatentbeskyttelse* i henhold til bemyndigelsen i afgørelse[n om et forstærket samarbejde]«²².

19 — Jf. punkt 17 i Kongeriget Spaniens stævning.

20 — Jf. endvidere sjette betragtning til den anfægtede forordning.

21 — Min fremhævelse.

22 — Ibidem.

57. I syvende betragtning til den nævnte forordning anføres endvidere tidspunktet for, hvornår den ensartede retsvirkning træder i kraft, idet det fremgår, at »[e]nhedspatentbeskyttelse bør opnås ved at give ensartet retsvirkning til europæiske patenter i *eftermeddelelsesfasen i henhold til denne forordning*«²³. Det følger heraf, at EU-lovgiver kun har ønsket at lade den fase, der efterfølger meddelelsen af det europæiske patent, være omfattet af den anfægtede forordning. Ved gennemførelsen af det forstærkede samarbejde indledes denne fase på netop det tidspunkt, hvor enhedsbeskyttelsen får virkning.

58. Den enhedsbeskyttelse, som indføres ved den anfægtede forordning, træder derfor først i kraft, efter at det europæiske patent er meddelt, og har virkning, så længe det pågældende patent opretholdes. Forordningen begrænser sig således til at tildele europæiske patenter en supplerende egenskab, nemlig den ensartede retsvirkning, uden at den procedure, der er reguleret i henhold til EPK²⁴, og som Unionens medlemsstater som parter i denne konvention er forpligtet til at overholde, påvirkes heraf.

59. Den tildelte beskyttelse reguleres ikke længere af medlemsstaternes nationale lovgivning i henhold til EPK's artikel 64, men af den anfægtede forordnings bestemmelser om ensartet anvendelse.

60. Den anfægtede forordning giver en definition af det europæiske patent med ensartet retsvirkning, angiver datoen for, hvornår et sådant patent får retsvirkning, og præciserer de rettigheder, der tillægges indehaveren, og omfanget heraf. Den nævnte forordning fastsætter endvidere finansielle bestemmelser vedrørende de gebyrer, som det europæiske patent med ensartet retsvirkning genererer, samt institutionelle bestemmelser om administrationen af det europæiske patent med ensartet retsvirkning, som omfatter de administrative opgaver, der påhviler EPO, idet de afgørelser, som EPO træffer i denne sammenhæng, er de eneste afgørelser, der kan anfægtes i forbindelse med vurderingen af den anfægtede forordnings lovlighed.

61. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at forkaste Kongeriget Spaniens første anbringende som irrelevant, eftersom dette anbringende ikke har nogen indvirkning på den anfægtede forordnings lovlighed, da denne lovlighed ikke kan afhænge af, om EPO's afgørelser om meddelelse af europæiske patenter er forenelig med EU-retten.

B – Det andet anbringende om, at den anfægtede forordning er en nullitet som følge af manglende retsgrundlag

1. Parternes argumenter

62. Kongeriget Spanien har med det andet anbringende anført, at artikel 118 TEUF ikke udgør et egnet retsgrundlag for vedtagelsen af den anfægtede forordning, og at den nævnte forordning derfor bør anses for en nullitet.

63. Kongeriget Spanien har anført, at den anfægtede forordning ikke har noget materielt indhold, idet den navnlig ikke angiver de handlinger, som det europæiske patent med ensartet retsvirkning beskytter mod. Den anfægtede forordnings genstand og formål svarer derfor ikke til det retsgrundlag, som den nævnte forordning er baseret på.

²³ — Ibidem.

²⁴ — Jf. punkt 9 i Kongeriget Belgiens skriftlige indlæg.

64. Efter Kongeriget Spaniens opfattelse sikrer den henvisning til de deltagende medlemsstaters nationale lovgivning, der fremgår af den anfægtede forordnings artikel 5, stk. 3, ikke en ensartet beskyttelse af intellektuelle og industrielle ejendomsrettigheder i Unionen, og forordningen medfører ikke en tilnærmelse af medlemsstaternes lovgivning i denne henseende.

65. Parlamentet og Rådet har anført, at artikel 118 TEUF udgør det korrekte retsgrundlag. Denne bestemmelse, der giver mulighed for at indføre europæiske beskyttelsesbeviser for at sikre en ensartet beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder i Unionen samt indførelse af centraliserede tilladelses-, koordinations- og kontrolordninger på EU-niveau, foreskriver ikke, at der skal foretages en fuldstændig harmonisering af de nationale lovgivninger, idet der blot skal indføres et intellektuelt eller industrielt beskyttelsesbevis, der giver en ensartet beskyttelse i alle deltagende medlemsstater.

66. Hvad angår den anfægtede forordnings genstand og formål er den ovenfor nævnte betingelse opfyldt, idet der ved den nævnte forordning indføres et europæisk patent med ensartet retsvirkning, der giver en ensartet beskyttelse i alle de deltagende medlemsstater, og gives en beskrivelse af det nævnte patents karakteristika samt dets omfang og retsvirkninger.

67. Samtlige intervenienter har tilsluttet sig Parlamentets og Rådets bemærkninger, idet Kongeriget Nederlandene endvidere har anført, at Domstolen allerede i dommen i sagen Spanien og Italien mod Rådet²⁵ har fastslået, at artikel 118 TEUF udgør et egnet grundlag for at tillægge europæiske patenter ensartet retsvirkning.

2. Bedømmelse

68. Kongeriget Spanien har anført, at det retsgrundlag, der følger af artikel 118 TEUF, ikke er egnet som grundlag for vedtagelsen af den anfægtede forordning, idet Kongeriget Spanien er af den opfattelse, at den nævnte forordning fastsætter retsregler uden indhold, hvis egentlige formål er at overføre de beføjelser, som traktaten tillægger Unionen, til et internationalt organ, og at henvisningen til national lovgivning ikke kan sikre en ensartet beskyttelse i Unionen.

69. Jeg er af følgende grunde ikke enig i denne argumentation.

70. Jeg skal bemærke, at det fremgår af fast retspraksis, at »valg af hjemmel for en EU-retsakt skal foretages på grundlag af objektive forhold, herunder bl.a. retsaktens formål og indhold, som gør det muligt at foretage en domstolskontrol«²⁶.

71. Den anfægtede forordnings formål er som nævnt at indføre en ensartet beskyttelse i alle de deltagende medlemsstater²⁷.

72. Dette fremgår af den anfægtede forordnings artikel 3, stk. 2, første afsnit, der bestemmer, at »[e]t europæisk patent med ensartet retsvirkning har en enhedskarakter[, og at det] giver ensartet beskyttelse og har ens retsvirkning i alle de deltagende medlemsstater«.

73. Denne beskyttelse giver en reel forbedring med hensyn til ensartethed og dermed også integration i forhold til den situation, der følger af anvendelsen af EPK's regler, der i hver af de i denne konvention deltagende stater sikrer en beskyttelse, hvis rækkevidde defineres i henhold til national ret²⁸.

25 — EU:C:2013:240.

26 — Jf. dom Det Forenede Kongerige mod Rådet (C-431/11, EU:C:2013:589, præmis 44 og den deri nævnte retspraksis).

27 — Dette er en nødvendig følge af artikel 20 TEU, som i stk. 4 bestemmer, at »retsakter, der vedtages inden for rammerne af et forstærket samarbejde, [kun er] bindende for de deltagende medlemsstater« (jf. dom Spanien og Italien mod Rådet (EU:C:2013:240, præmis 68).

28 — Jf. dom Spanien og Italien mod Rådet (EU:C:2013:240, præmis 62).

74. Det fremgår således af EPK's artikel 64, stk. 1, at det europæiske patents retsvirkninger bestemmes i henhold til den nationale lovgivning »i hver enkelt stat, for hvilket det er meddelt«. Indehaveren af et europæisk patent skal derfor anmode om at få sit europæiske patent registreret i hver enkelt af de stater, der er parter i EPK, hvor han ønsker at opnå beskyttelse.

75. Det følger heraf, at der for så vidt angår den samme krænkelse begået i flere medlemsstater findes lige så mange forskellige procedurer og lovgivninger, der finder anvendelse på løsningen af sådanne tvister, hvilket fører til væsentlig retsusikkerhed.

76. Hvad angår den anfægtede forordnings indhold er jeg ikke enig i Kongeriget Spaniens synspunkt, hvorefter den nævnte forordning er en »tom skal«, eftersom de bestemmelser, der fremgår heraf, er tilstrækkelige, og idet EU-lovgiver udøver en kompetence, der er delt med medlemsstaterne.

77. For det første fastsætter den anfægtede forordnings artikel 3, stk. 1, betingelserne for at tildele den ensartede retsvirkning, idet det fremgår, at den nævnte retsvirkning kun indtræder, såfremt det europæiske patent er blevet meddelt med de samme patentkrav i alle de deltagende medlemsstater, og såfremt den ensartede retsvirkning er blevet registreret i registret for enhedspatentbeskyttelse.

78. Den anfægtede forordnings artikel 4 vedrører datoen for, hvornår det europæiske patent med ensartet retsvirkning får retsvirkning, hvilket sker på datoen for EPO's offentliggørelse af bekendtgørelsen om meddelelsen af det europæiske patent i *Den Europæiske Patenttidende*, hvorefter det pågældende patent ikke anses for at have fået retsvirkning som et nationalt patent på området for de medlemsstater, der deltager på dette tidspunkt.

79. Den anfægtede forordnings artikel 5, der vedrører den ensartede beskyttelse, fastsætter enhedskaracterens retsvirkninger og den måde, hvorpå enhedsbeskyttelsen sikres i alle deltagende medlemsstater.

80. Det fremgår af artikel 5, stk. 1, at et europæisk patent med ensartet retsvirkning giver patenthaveren ret til at forhindre enhver tredjemand i at foretage handlinger, som patentet beskytter mod, overalt på områderne i de deltagende medlemsstater, hvor det har ensartet retsvirkning, med forbehold af gældende begrænsninger.

81. Artikel 5, stk. 2, bestemmer, at omfanget af denne ret og dens begrænsninger er det samme i samtlige deltagende medlemsstater, hvor patentet har ensartet retsvirkning.

82. For det andet erindres om, at artikel 118 TEUF siden Lissabontraktaten har været det korrekte retsgrundlag for indførelse af beskyttelsesbeviser for intellektuelle ejendomsrettigheder, og denne bestemmelse omhandler udtrykkeligt det indre markeds oprettelse og funktion, som er et af de områder, hvor Unionen og medlemsstaterne har delt kompetence som omhandlet i artikel 4, stk. 2, TEUF²⁹.

83. Når Unionen i traktaterne på et bestemt område tildeles en kompetence, som den deler med medlemsstaterne, kan Unionen og medlemsstaterne lovgive og vedtage juridisk bindende retsakter på dette område. Dette bekræftes af artikel 2, stk. 2, TEUF, hvoraf fremgår, at »[m]edlemsstaterne udøver deres kompetence, i det omfang Unionen ikke har udøvet sin«.

29 — Ibidem, præmis 25.

84. Det fremgår endvidere af artikel 118 TEUF, at EU-lovgiver »fastsætter [...] foranstaltninger vedrørende indførelse af europæiske beskyttelsesbeviser for at sikre en ensartet beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder i Unionen samt *indførelse af centraliserede tilladelses-, koordinations- og kontrolordninger på EU-niveau*«³⁰.

85. Det må ikke glemmes, at de kompetencer, der er tildelt i medfør af artikel 118 TEUF, i det foreliggende tilfælde udøves i forbindelse med gennemførelsen af et forstærket samarbejde, og at EU-lovgiver ved udøvelsen af sin vide skønsmagt har valgt at anvende flere retlige instrumenter, der udspringer af henholdsvis international ret, EU-retten og national ret med henblik på denne gennemførelse, hvilket Kongeriget Spanien ikke har bestridt.

86. Det følger heraf efter min opfattelse, at EU-lovgiver med føje kunne henvise til national ret ved i den anfægtede forordnings artikel 5, stk. 3, sammenholdt med den samme forordnings artikel 7 at bestemme, at de omhandlede handlinger, som patentet beskytter mod, og de gældende begrænsninger er dem, som er defineret i den lovgivning, der finder anvendelse på europæiske patenter med ensartet retsvirkning i den deltagende medlemsstat, hvis nationale lovgivning finder anvendelse på det europæiske patent med ensartet retsvirkning som genstand for ejendomsret.

87. I denne henseende gør niende betragtning til den anfægtede forordning det muligt at fortolke den nævnte bestemmelse, idet det i denne betragtning anføres, at »[b]estemmelserne i EPK, i aftalen om en fælles patentdomstol, herunder de bestemmelser, der definerer omfanget af retten til at forhindre tredjemand i at foretage handlinger, som patentet beskytter mod, og denne rets begrænsninger, og i national ret, herunder internationale privatretlige regler, bør finde anvendelse i sager, der ikke er omfattet af denne forordning«

88. I artikel 25-27 i aftalen om en fælles patentdomstol fastlægges de handlinger, som et europæisk patent med ensartet retsvirkning beskytter mod, samt begrænsningerne af retsvirkningerne af et sådant patent. De deltagende medlemsstater har pligt til at gennemføre bestemmelserne i disse artikler i deres nationale lovgivning.

89. Artikel 118 TEUF, der indgår i kapitel 3 i afsnit VII i EUF-traktaten, som omhandler »tilnærmelse af lovgivningerne«, indebærer endvidere ikke nødvendigvis et krav om, at EU-lovgiver skal foretage en fuldstændig harmonisering af alle aspekter af den intellektuelle ejendomsret ved at fastsætte et udtømmende regelsæt vedrørende den intellektuelle ejendomsrets funktion og indhold. Dette har Kongeriget Spanien erkendt i replikken³¹.

90. Efter min opfattelse er der således intet i ordlyden af artikel 118 TEUF, der udelukker, at den EU-retsakt, hvorved beskyttelsesbeviset indføres, henviser til national ret, idet den nævnte retsakt sikrer, at beskyttelsesbeviset giver en ensartet beskyttelse i alle de deltagende medlemsstater.

91. Kongeriget Spanien anfægter i denne henseende ligeledes sikringen af en sådan beskyttelse.

92. Selv om EU-lovgiver har henvist til national ret, indebærer dette imidlertid ikke, at den ensartede beskyttelse i artikel 118 TEUF ikke vil blive sikret.

30 — Min fremhævelse. Jf. hvad angår udtrykket »på EU-niveau« dom Spanien og Italien mod Rådet (EU:C:2013:240, præmis 68).

31 — Jf. punkt 21 i Kongeriget Spaniens replik.

93. Det følger af den anfægtede forordnings artikel 5, stk. 3, og artikel 7, sammenholdt med niende betragtning til den nævnte forordning, at de handlinger, som et europæisk patent med ensartet retsvirkning beskytter mod, kun fastlægges af lovgivningen i én medlemsstat. Hvert enkelt europæisk patent med ensartet retsvirkning er med andre ord underlagt den nationale lovgivning i en enkelt medlemsstat, og denne lovgivning finder anvendelse overalt på områderne i de deltagende medlemsstater.

94. Ved at henvise til den nationale lovgivning, der finder anvendelse i hvert enkelt tilfælde, sikrer den anfægtede forordning således en ensartet beskyttelse, idet denne henvisning ligeledes omfatter enhver international aftale, som medlemsstaterne er parter i, herunder aftalen om en fælles patentdomstol, som det påhviler medlemsstaterne at ratificere i henhold til princippet om loyalt samarbejde som omhandlet i artikel 4, stk. 3, TEU³².

95. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at forkaste Kongeriget Spaniens andet anbringende som ugrundet.

C – Det tredje anbringende om magtfordrejning

1. Parternes argumenter

96. Kongeriget Spanien har anført, at Parlamentet og Rådet har begået magtfordrejning, idet den anfægtede forordning ikke overholder formålet med det forstærkede samarbejde, jf. artikel 20, stk. 1, TEU. Da retsvirkningerne af et europæisk patent med ensartet retsvirkning er præciseret i aftalen om en fælles patentdomstol, er det eneste formål med den anfægtede forordning at give det udseende af, at der skabes et begreb og en lovgivning, som er specifik for Unionen, selv om den kontrol, der tilkommer Unionen, i realiteten fjernes fra EU-retten. I modsætning til, hvad Parlamentet har hævdet, tog Domstolen ikke stilling til dette spørgsmål i dom Spanien og Italien mod Rådet³³.

97. Parlamentet og Rådet har påstået dette anbringende forkastet.

98. Parlamentet har anført, at Domstolen i denne dom forkastede påstanden om, at indførelsen af en enhedspatentbeskyttelse var udtryk for magtfordrejning. Rådet har endvidere anført, at den anfægtede forordning og indførelsen af et europæisk patent med ensartet retsvirkning fremmer Unionens mål, idet en indehaver af et europæisk patent, der ønsker at opnå beskyttelse i de 25 deltagende medlemsstater, uden muligheden for at tillægge patentet en ensartet retsvirkning vil være tvunget til at validere det pågældende patent særskilt i hver enkelt af de 25 medlemsstater, hvortil kommer, at det nævnte patent skal godkendes og i tilfælde af en tvist forsvares særskilt i hver enkelt af de 25 medlemsstater.

99. Intervenienterne har tilsluttet sig Parlamentets og Rådets argumenter.

2. Bedømmelse

100. Kongeriget Spanien har med det tredje anbringende anført, at den anfægtede forordning er behæftet med magtfordrejning, idet det forstærkede samarbejde er blevet anvendt til andre formål end dem, der er fastsat ved traktaterne.

32 — Jf. 25. betragtning til den anfægtede forordning.

33 — EU:C:2013:240.

101. Efter Kongeriget Spaniens opfattelse er den anfægtede forordning en »tom skal«, som derfor ikke kan sikre en ensartet beskyttelse, der udgør formålet med afgørelsen om et forstærket samarbejde.

102. Det følger af fast retspraksis, at en retsakt kun er behæftet med magtfordrejning, såfremt det på grundlag af objektive, relevante og samstemmende indicier fremgår, at den udelukkende eller dog i det mindste overvejende er truffet for at forfølge andre formål end dem, med henblik på hvilke den omhandlede kompetence er tillagt, eller for at omgå en fremgangsmåde, der særligt er fastsat ved traktaterne for at imødegå konkret foreliggende vanskeligheder³⁴.

103. Selv om Kongeriget Spanien har anført, at dette anbringende vedrører rammerne for det forstærkede samarbejde og ikke den anfægtede forordning, forholder det sig ikke desto mindre således, at dette anbringende støttes på det samme argument om, at den anfægtede forordning er indholdsløs, for så vidt som den ikke fastsætter en retlig ordening, der kan sikre en ensartet beskyttelse.

104. Da dette argument blev forkastet inden for rammerne af behandlingen af det andet anbringende, er de indicier, som Kongeriget Spanien har fremført, derfor ikke relevante. Jeg mener følgelig, at det tredje anbringende skal forkastes som ugrundet.

D – Det fjerde og det femte anbringende om tilsidesættelse af artikel 291, stk. 2, TEUF og de principper, der er opstillet i dommen i sagen Meroni mod Den Høje Myndighed

1. Parternes argumenter

105. Kongeriget Spanien har med det fjerde anbringende anfægtet, at medlemsstaterne ved den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 2, tildeles kompetence til inden for rammerne af den særlige komité at fastlægge størrelsen af fornyelsesgebyrerne og nøglen for fordeling af disse gebyrer. Kongeriget Spanien har principalt anført, at tildelingen af sådanne gennemførelseskompetencer til de deltagende medlemsstater udgør en tilsidesættelse af artikel 291, stk. 2, TEUF, og subsidiært, såfremt Domstolen måtte fastslå, at denne bestemmelse ikke er blevet tilsidesat, at der er sket tilsidesættelse af de principper, der er opstillet i dommen i sagen Meroni mod Den Høje Myndighed³⁵ vedrørende delegation af kompetence.

106. Parlamentet har anført, at tildelingen af visse kompetencer til agenturer altid har udgjort en undtagelse til traktatens bestemmelser om anvendelsen af EU-retten, der under visse betingelser er retlig forsvarlig. Parlamentet har endvidere rejst tvivl om, hvorvidt den nævnte dom er relevant i forhold til tildelingen af kompetencer til et internationalt organ såsom den særlige komité.

107. Rådet har anført, at det følger af artikel 291, stk. 1, TEUF, at når Unionens institutioner vedtager juridisk bindende retsakter, påhviler det medlemsstaterne at træffe de nødvendige gennemførelsesforanstaltninger. Det er kun i det tilfælde, hvor gennemførelsen af de nævnte retsakter kræver ensartede betingelser, at Kommissionen eller i givet fald Rådet vedtager gennemførelsesbeføjelser i henhold til den nævnte artikels stk. 2. Kongeriget Spanien har i denne henseende ikke godtgjort, hvorfor der skal ske en ensartet fastlæggelse på EU-niveau af fornyelsesgebyrerne og nøglen til fordelingen af disse gebyrer. Det følger heraf, at dommen i sagen Meroni mod Den Høje Myndighed³⁶ ikke er relevant i det foreliggende tilfælde.

34 — Ibidem, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis.

35 — EU:C:1958:7.

36 — Ibidem.

108. Parlamentet og Rådet er under alle omstændigheder af den opfattelse, at de betingelser, der er opstillet i den nævnte dom, er opfyldt, idet Parlamentet har anført, at denne praksis skal vurderes i lyset af artikel 118 TEUF, der foreskriver, at der skal indføres »centraliserede« ordninger vedrørende det europæiske patent med ensartet retsvirkning.

109. Intervenienterne har tilsluttet sig Parlamentets og Rådets bemærkninger. Flere af intervenienterne er af den opfattelse, at principperne i den nævnte dom ikke finder anvendelse, og at disse betingelser under alle omstændigheder er opfyldt.

110. Kongeriget Spanien har med femte anbringende anført, at den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 1, hvorved visse administrative opgaver uddelegeres til EPO, er i strid med de principper, der er opstillet i dommen i sagen Meroni mod Den Høje Myndighed³⁷. Der er ikke tale om medlemsstaternes egne kompetencer, men om kompetencer, der tilkommer Unionen.

111. Parlamentet og Rådet har anført, at den nævnte dom ikke finder anvendelse.

112. Intervenienterne har tilsluttet sig Parlamentets og Rådets bemærkninger.

2. Bedømmelse

113. Parterne har ikke bestridt, at det i medfør af den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 2, påhviler de deltagende medlemsstater inden for rammerne af den særlige komité at sikre fastlæggelsen af størrelsen af fornyelsesgebyrerne og af nøglen for fordeling af disse gebyrer.

114. Kongeriget Spanien har imidlertid anført, at det i det foreliggende tilfælde var nødvendigt at fastsætte ensartede gennemførelsesbetingelser, at Kommissionen eller i visse specifikke tilfælde Rådet derfor burde have fået tildelt gennemførelsesbeføjelser i henhold til artikel 291, stk. 2, TEUF, og at den nævnte bestemmelse følgelig blev tilsidesat.

115. Jeg er ikke enig i denne argumentation.

116. Kongeriget Spanien har nemlig påberåbt sig en bestemmelse, der efter min opfattelse ikke finder anvendelse i det foreliggende tilfælde.

117. Det fremgår af artikel 291, stk. 2, TEUF, at »[n]år ensartede betingelser for gennemførelse af Unionens juridisk bindende retsakter er nødvendige, tildeler disse retsakter Kommissionen eller – i specifikke behørigt begrundede tilfælde samt i de tilfælde, der er fastsat i artikel 24 [TEU] og 26 [TEU] – Rådet gennemførelsesbeføjelser«.

118. Det følger af Domstolens praksis, at artikel 291 TEUF ikke giver nogen definition af begrebet gennemførelsesretsakt, men begrænser sig til i stk. 2 at henvise til nødvendigheden af, at Kommissionen, eller i specifikke tilfælde Rådet, vedtager en sådan retsakt, for at sikre, at Unionens juridisk bindende retsakter gennemføres på ensartede betingelser i Unionen³⁸.

119. Domstolen fastslog endvidere, at det fremgår af artikel 291, stk. 2, TEUF, at det kun er »[n]år ensartede betingelser for gennemførelse af Unionens juridisk bindende retsakter er nødvendige, [at] [...] disse retsakter [tildeler] Kommissionen eller – i specifikke behørigt begrundede tilfælde samt i de tilfælde, der er fastsat i artikel 24 [TEU] og 26 [TEU] – Rådet gennemførelsesbeføjelser«³⁹.

37 — Ibidem.

38 — Jf. dom Kommissionen mod Parlamentet og Rådet (C-427/12, EU:C:2014:170, præmis 33).

39 — Ibidem, præmis 34.

120. Domstolen fastslog videre, at en gennemførelsesretsakt skal præcisere indholdet af en lovgivningsmæssig retsakt for at sikre gennemførelsen heraf under ensartede betingelser i alle medlemsstaterne⁴⁰.

121. I det foreliggende tilfælde er det imidlertid min opfattelse, at medlemsstaternes udøvelse af de beføjelser, som de er tillagt i henhold til den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 2, indgår i en retlig ramme, der er udfærdiget og afgrænset af EU-lovgiver, og hvor det på ingen måde er nødvendigt at sikre en gennemførelse på ensartede betingelser i alle medlemsstater.

122. EU-lovgiver har nemlig for det første i den anfægtede forordnings artikel 11 fastsat, at fornyelsesgebyrerne for et europæisk patent med ensartet retsvirkning skal betales for de år, der følger efter det år, i hvilket bekendtgørelsen om meddelelsen af det europæiske patent med ensartet retsvirkning offentliggøres i *Den Europæiske Patenttidende*, og gjort opretholdelsen af det europæiske patent med ensartet retsvirkning afhængig af betalingen af disse gebyrer.

123. EU-lovgiver har endvidere i den anfægtede forordnings artikel 12 fastsat de nævnte gebyrers størrelse, idet de skal være progressive i hele perioden for enhedspatentbeskyttelsen, tilstrækkelige til at dække de omkostninger, der er knyttet til meddelelsen af det europæiske patent og administrationen af denne beskyttelse, og tilstrækkelig til at sikre Den Europæiske Patentorganisation et balanceret budget. De nævnte gebyrers størrelse skal endvidere fastsættes under hensyntagen til bl.a. de forskellige forhold, der gør sig gældende for små og mellemstore virksomheder. EU-lovgiver henviser derefter til det mål, der forfølges med denne hensyntagen, nemlig at fremme innovation og styrke de europæiske virksomheders konkurrenceevne, at afspejle størrelsen af det marked, der er omfattet af patentet, og at svare til størrelsen af de nationale fornyelsesgebyrer for et gennemsnitligt europæisk patent, der får virkning i de deltagende medlemsstater på det tidspunkt, hvor fornyelsesgebyrernes størrelse første gang fastsættes.

124. Endelig opstilles i den anfægtede forordnings artikel 13 en række retfærdige, rimelige og relevante kriterier, som nøglen for fordeling af fornyelsesgebyrerne blandt de deltagende medlemsstater skal baseres på.

125. Ordlyden af den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 2, er i øvrigt helt utvetydig, idet den tildeler medlemsstaterne beføjelsen til at sikre fastlæggelsen af størrelsen af fornyelsesgebyrerne, »jf. denne forordnings artikel 12«⁴¹, og fastlæggelsen af nøglen for fordeling af fornyelsesgebyrerne, »jf. denne forordnings artikel 13«⁴².

126. EU-lovgiver har således ikke overladt de deltagende medlemsstater noget skøn i denne henseende.

127. En forordning er endvidere almen gyldig. Den er bindende i alle enkeltheder og gælder umiddelbart i hver medlemsstat. Denne bestemmelse, der er fastsat i artikel 288, stk. 2, TEUF, fremgår ligeledes sidst i den anfægtede forordning og nævnes udtrykkeligt i forhold til de deltagende medlemsstater.

128. Efter min opfattelse henhører den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 2, derimod under artikel 291, stk. 1, TEUF, hvoraf fremgår, at medlemsstaterne træffer alle de nationale foranstaltninger, der er nødvendige for at gennemføre Unionens juridisk bindende retsakter.

40 — Ibidem, præmis 39.

41 — Min fremhævelse.

42 — Ibidem.

129. Det spiller efter min opfattelse ingen rolle, at de deltagende medlemsstater som kontraherende stater i EPK fastlægger størrelsen af fornyelsesgebyrerne i henhold til den nævnte forordnings artikel 12, og fastlægger nøglen for fordeling af disse gebyrer i henhold til samme forordnings artikel 13.

130. Denne status fritager imidlertid ikke medlemsstaterne fra at træffe alle almindelige eller særlige foranstaltninger for at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, der følger af retsakter vedtaget af Unionens institutioner⁴³.

131. Som det fremgår af første punktum i den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 2, første afsnit, »[sikrer de] deltagende medlemsstater [...], at denne forordning overholdes, når de opfylder deres internationale forpligtelser i henhold til EPK, og samarbejder herom«⁴⁴.

132. Det følger af ovenstående betragtninger, at det er ufornuddent at undersøge de argumenter, der er fremsat vedrørende den retspraksis, der er opstillet i dommen i sagen Meroni mod Den Høje Myndighed⁴⁵, som ikke finder anvendelse i det foreliggende tilfælde, og heller ikke de argumenter, der er fremsat vedrørende dom Det Forenede Kongerige mod Parlamentet og Rådet⁴⁶, der præciserer de principper, der er opstillet i den første dom.

133. Denne retspraksis giver alene Unionens institutioner mulighed for at uddelegere en del af deres beføjelser til et af Unionens organer eller agenturer eller et organ uden for Unionen, og giver EU-lovgiver mulighed for at overlade gennemførelsesbeføjelser til et af Unionens organer eller agenturer eller et organ uden for Unionen i stedet for at overlade denne beføjelse til Kommissionen eller Rådet.

134. I den sag, der gav anledning til dommen i sagen Meroni mod Den Høje myndighed⁴⁷, havde Den Høje Myndighed overladt beføjelser, der var afledt af traktaterne, til privatretlige organer, og i den sag, der gav anledning til dommen i sagen Det Forenede Kongerige mod Parlamentet og Rådet⁴⁸, havde EU-lovgiver foreskrevet, at det oprettede EU-retlige organ skulle handle inden for de beføjelser, som det fik tildelt med den pågældende forordning og inden for rammerne af alle de juridisk bindende EU-retsakter, hvorved det pågældende organ var tillagt opgaver.

135. På baggrund af ovenstående betragtninger skal det fjerde anbringende forkastes som ugrundet, for så vidt som det vedrører tilsidesættelsen af artikel 291, stk. 2, TEUF.

136. Hvad angår det fjerde anbringende, der rejser spørgsmålet om, hvorvidt de betingelser, der er opstillet i den retspraksis, der følger af dommen i sagen Meroni mod Den Høje Myndighed⁴⁹ vedrørende delegation af kompetence til organer uden for Unionen, er opfyldt, bemærkes, at det er de deltagende medlemsstater og ikke EU-lovgiver, der overlader de administrative opgaver til det internationale organ, som EPO udgør.

137. Jeg erindrer om, at den anfægtede forordning er en særlig overenskomst i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i EPK's artikel 142, og at de deltagende medlemsstater i henhold til EPK's artikel 143, stk. 1, hvorefter en gruppe af kontraherende stater kan tildele EPO supplerende opgaver, har tildelt EPO de administrative opgaver, der er nævnt i den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 1.

43 — Jf. artikel 4, stk. 3, andet afsnit, TEUF.

44 — Min fremhævelse.

45 — EU:C:1958:7.

46 — C-270/12, EU:C:2014:18.

47 — EU:C:1958:7.

48 — EU:C:2014:18.

49 — EU:C:1958:7.

138. I en sådan situation finder den retspraksis, der følger af dommen i sagen Meroni mod Den Høje Myndighed⁵⁰, ikke anvendelse.

139. På baggrund af ovenstående betragtninger må det femte anbringende ligeledes forkastes som ugrundet.

E – Det sjette og det syvende anbringende om tilsidesættelse af princippet om autonomi og princippet om ensartethed i EU-retten

1. Parternes argumenter

140. Kongeriget Spanien har med det sjette anbringende anført, at sikringen af Unionens retsordens autonomi forudsætter, at Unionens og dens institutioners kompetencer ikke gøres indholdsløse af en international traktat. Dette er imidlertid tilfældet i den foreliggende sag, idet det fremgår af den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, første afsnit, at forordningen anvendes fra den 1. januar 2014 eller den dato, hvor aftalen om en fælles patentdomstol træder i kraft, alt efter hvilken dato der er den seneste. Den anfægtede forordning fastsætter endvidere en særlig domstolsordning for det europæiske patent med ensartet retsvirkning, der ikke fremgår af den nævnte forordning, men af aftalen om en fælles patentdomstol. Kongeriget Spanien har anført, at denne aftales indhold udgør et indgreb i Unionens kompetencer, og at den nævnte aftale tildeler en tredjepart beføjelsen til ensidigt at fastlægge, hvorledes den anfægtede forordning skal anvendes.

141. Parlamentet har anført, at sammenhængen mellem den anfægtede forordning og aftalen om en fælles patentdomstol udgør en væsentlig forudsætning for, at ordningen med en ensartet patentbeskyttelse kan fungere ved hjælp af enhedspatentet, og udgør ikke et indgreb i EU-retten. Aftalen om en fælles patentdomstol overholder de to hovedbetingelser, der kræves for at sikre overholdelsen af Unionens retsordens autonomi, idet karakteren af Unionens og dens institutioners beføjelser ikke ændres, og idet denne aftale ikke pålægger Unionen og dens institutioner, når de udøver deres interne beføjelser, at anlægge en specifik fortolkning af de EU-retlige bestemmelser, der fremgår af aftalen.

142. Etableringen af den fælles patentdomstol udgør endvidere ikke på nogen måde et indgreb i Unionens beføjelser. For det første tilkommer beføjelsen til at etablere en fælles domstol for patenter og til at fastlægge omfanget af en sådan domstols kompetencer fortsat medlemsstaterne, idet den ikke er tillagt Unionen som enekompetence. Det følger endvidere af den anfægtede forordning, at det påhviler medlemsstaterne at tildele den fælles patentdomstol en sådan enekompetence. Den anfægtede forordning, der er baseret på artikel 118 TEUF, giver endvidere udtrykkeligt medlemsstaterne mulighed for at vedtage bestemmelser på patentområdet, der udgør undtagelser til Bruxelles I-forordningen. EU-lovgiver har foreskrevet, at ikrafttrædelsen af aftalen om en fælles patentdomstol er betinget af, at EU-lovgiver foretager de nødvendige ændringer af Bruxelles I-forordningen for så vidt angår sammenhængen mellem den pågældende forordning og den nævnte aftale. Endelig gør en række bestemmelser i EUF-traktaten ikrafttrædelsen af retsakter, der er afledt af EU-retten, betinget af medlemsstaternes godkendelse.

143. Rådet har anført, at de argumenter, der er fremsat til støtte for dette anbringende, ikke kan antages til realitetsbehandling, idet de er rettet mod aftalen om en fælles patentdomstol. Rådet har under alle omstændigheder anført, at unionslovgiver har truffet et politisk valg om at knytte det europæiske patent med ensartet retsvirkning sammen med en særlig retsinstans, nemlig den fælles patentdomstol, der skal sikre sammenhæng i retspraksis og retssikkerhed. Der foreligger ingen juridisk

50 — Ibidem.

hindring for at skabe en sammenhæng mellem det europæiske patent med ensartet retsvirkning og den fælles patentdomstol, hvilket fremgår af 24. og 25. betragtning til den anfægtede forordning. Der findes endvidere i den lovgivningsmæssige praksis flere eksempler på tilfælde, hvor anvendelsen af en EU-retsakt er betinget af en begivenhed, der ligger uden for den pågældende retsakts rammer.

144. Intervenienterne har tilsluttet sig Parlamentets og Rådets synspunkter.

145. Kongeriget Spanien har med det syvende anbringende anført, at den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, andet afsnit, giver medlemsstaterne mulighed for ensidigt at beslutte, om den nævnte forordning skal finde anvendelse på dem. Hvis en medlemsstat således måtte beslutte ikke at ratificere aftalen om en fælles patentdomstol, vil den anfægtede forordning ikke finde anvendelse på denne medlemsstat, og den fælles patentdomstol vil ikke få enekompetence på denne medlemsstats område til at påkende europæiske patenter med ensartet retsvirkning, således at de europæiske patenter med ensartet retsvirkning netop ikke vil have ensartet retsvirkning i den nævnte medlemsstat. Dette indebærer en tilsidesættelse af princippet om autonomi og princippet om EU-rettens ensartethed.

146. Parlamentet har anført, at en medlemsstats undladelse af at ratificere aftalen om en fælles patentdomstol, hvilket ganske rigtigt vil indebære, at den anfægtede forordning ikke finder anvendelse på den pågældende medlemsstats område, vil udgøre en tilsidesættelse af artikel 4, stk. 3, TEU. Selv om det antages, at der foreligger en risiko for at bringe den ensartede anvendelse af den anfægtede forordning i fare, forekommer en sådan risiko begrundet, når der henses til behovet for at sikre en effektiv domstolsbeskyttelse og nødvendigheden af at overholde retssikkerhedsprincippet.

147. Rådet har anført, at den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, kun fastsætter en undtagelse til den nævnte forordnings artikel 3, stk. 1 og 2, og artikel 4, stk. 1, som indebærer, at et europæisk patents ensartede retsvirkning er begrænset til de medlemsstater, der har ratificeret aftalen om en fælles patentdomstol, idet den nævnte forordnings andre bestemmelser finder anvendelse på alle de deltagende medlemsstater. Når der henses til betydningen af sammenhængen mellem den anfægtede forordning og aftalen om en fælles patentdomstol, er det Rådets opfattelse, at der er tale om en supplerende garanti for, at vil foreligge en velfungerende sammenhæng. Det følger af Domstolens praksis, at det retligt set kun er muligt at gøre en undtagelse til anvendelsen af en EU-retsakt, såfremt den foranstaltning, der udgør en undtagelse, er objektivt begrundet og tidsmæssigt begrænset. Dette er tilfældet i den foreliggende sag.

148. Intervenienterne har tilsluttet sig Parlamentets og Rådets synspunkter.

2. Bedømmelse

149. Jeg vil foretage en samlet bedømmelse af Kongeriget Spaniens sjette og syvende anbringende, for så vidt som de vedrører sammenhængen mellem den anfægtede forordning og aftalen om en fælles patentdomstol.

150. Jeg vil først undersøge det sjette anbringendes første og andet led, og derefter vil jeg foretage en undersøgelse af det sjette anbringendes sidste led og det syvende anbringende.

151. Jeg vil indledningsvis bemærke, at Kongeriget Spanien ikke har anfægtet, at der kan oprettes en særlig domstolsordning. Domstolen fastslog i denne henseende i udtalelse 1/09⁵¹, at artikel 262 TEUF fastsætter »muligheden« for at udvide Unionens retsinstansers kompetencer til tvister vedrørende anvendelsen af Unionens retsakter, hvorved der indføres europæiske intellektuelle ejendomsrettigheder, og at denne artikel følgelig ikke indfører noget monopol for Domstolen på det pågældende område, og den påvirker ikke valget af den retslige ramme, som kan indføres for tvister mellem private vedrørende intellektuelle ejendomsrettigheder⁵².

a) Det sjette anbringendes første og andet led

152. Kongeriget Spanien har med det sjette anbringende anført, at der ikke er en væsentlig forskel mellem aftalen om en fælles patentdomstol og udkastet til den aftale om oprettelse af en kompetent domstol i tvister vedrørende europæiske patenter og EF-patenter, som Domstolen fandt ikke var forenelig med traktatens bestemmelser⁵³.

153. Denne medlemsstat er af den opfattelse, dels at den fælles patentdomstol ikke udgør en del af Unionens institutionelle og domstolsmæssige ordning, dels at aftalen om en fælles patentdomstol ikke indeholder garantier med hensyn til at sikre opretholdelsen af EU-retten. Den omstændighed, at hver af de kontraherende medlemsstater tilskrives Domstolens handlinger direkte og individuelt, herunder med henblik på artikel 258 TEUF – 260 TEUF, og alle kontraherende medlemsstater kollektivt, som det fremgår af artikel 23 i aftalen om en fælles patentdomstol, er ikke tilstrækkelig, heller ikke selv om det antages, at en sådan tilskrivelse af ansvar er forenelig med traktaterne.

154. Hvad angår det sjette anbringendes andet led har Kongeriget Spanien ønsket at godtgøre, at medlemsstaterne ikke kan ratificere aftalen om en fælles patentdomstol uden at tilsidesætte deres forpligtelser i henhold til EU-retten.

155. Kongeriget Spanien har anført, at aftalen om en fælles patentdomstol burde have været indgået af Unionen i henhold til artikel 3, stk. 2, TEUF, for så vidt som aftalen påvirker de fælles regler, dvs. navnlig Bruxelles I-forordningen. Ved vedtagelsen af Bruxelles I-forordningen er Unionen blevet enekompetent på det af den nævnte aftale omfattede område⁵⁴.

156. Kongeriget Spanien har i denne henseende analyseret indholdet af aftalen om en fælles patentdomstol samt de regler, der gælder for den retlige kompetence til at påkende søgsmål, der anlægges ved den fælles patentdomstol, og er nået til den konklusion, at de medlemsstater, der deltager i aftalen om en fælles patentdomstol, udøver en kompetence, som ikke længere tilkommer dem, og at dette følgelig udgør en tilsidesættelse af princippet om EU-rettens autonomi.

157. Det sjette anbringendes to led er uklare, hvilket kommer til udtryk derved, at det er vanskelig at afgøre, hvilken tekst Kongeriget Spanien faktisk ønsker at anfægte, når det spørger Domstolen, om den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, ændrer Unionens og dens institutioners kompetencer som følge af, at anvendelsen af den nævnte forordning er betinget af ikrafttrædelsen af aftalen om en fælles patentdomstol.

51 — EU:C:2011:123.

52 — Punkt 62. Domstolen fastslog ligeledes, at det tilkom medlemsstaterne under anvendelse af Unionens institutioner i henhold til bestemmelserne i EUF-traktaten at indføre enhedspatentet og fastsætte regler herfor, herunder i givet fald særlige regler om domstolsprøvelse (jf. dom Spanien og Italien mod Rådet (EU:C:2013:240, præmis 92)).

53 — Udtalelse 1/09 (EU:C:2011:123).

54 — Jf. dom TNT Express Nederland (C-533/08, EU:C:2010:243, præmis 38).

158. Efter min opfattelse, og som anført af flere andre af tvistens parter, forsøger Kongeriget Spanien i realiteten gennem de nævnte led at anfægte lovligheden af aftalen om en fælles patentdomstol i forhold til EU-retten og at godtgøre, at denne aftale ikke er forenelig med udtalelse 1/09⁵⁵.

159. Det spørgsmål, der opstår i denne forbindelse, er, om Domstolen har kompetence til at prøve indholdet af aftalen om en fælles patentdomstol, som Kongeriget Spanien har påberåbt sig inden for rammerne af det søgsmål, som denne medlemsstat har anlagt med påstand om annullation af den anfægtede forordning, når der henses til den sammenhæng, der består mellem de to nævnte retlige instrumenter i forbindelse med gennemførelsen af det forstærkede samarbejde.

160. Efter min opfattelse skal dette spørgsmål besvares benægtende.

161. Kongeriget Spanien har ganske vist ikke haft mulighed for at anvende den procedure, der er fastsat i artikel 218, stk. 11, TEUF, i forhold til den påtænkte aftale om en fælles patentdomstol. Denne procedure kunne nemlig ikke finde anvendelse på en sådan aftale mellem medlemsstaterne, idet der kun kan indhentes en udtalelse fra Domstolen om foreneligheden med EU-retten af en påtænkt aftale, som Unionen er part i.

162. Kongeriget Spanien kan endvidere ikke direkte over for Unionens retsinstanser nedlægge påstand om annullation af aftalen om en fælles patentdomstol i henhold til artikel 263, stk. 1, TEUF, hvoraf fremgår, at Domstolen »prøver lovligheden af lovgivningsmæssige retsakter, af retsakter vedtaget af Rådet, Kommissionen eller Den Europæiske Centralbank, bortset fra henstillinger og udtalelser, samt af de af Europa-Parlamentets og Det Europæiske Råds retsakter, der skal have retsvirkning over for tredjemand. Den prøver ligeledes lovligheden af de af Unionens organers, kontorers og agenturers retsakter, der skal have retsvirkning over for tredjemand«.

163. Aftalen om en fælles patentdomstol falder ikke inden for nogen af de kategorier af retsakter, der er nævnt i EUF-traktaten. Der er tale om en mellemstatslig aftale, der er forhandlet og undertegnet af visse medlemsstater i henhold til international ret.

164. Efter min opfattelse kan den omstændighed, at der består en sammenhæng mellem den anfægtede forordning og aftalen om en fælles patentdomstol, endvidere ikke underbygge Kongeriget Spaniens argument om, at det for at analysere den anfægtede forordning er nødvendigt at undersøge indholdet af aftalen om en fælles patentdomstol.

165. De argumenter, som Kongeriget Spanien har fremsat i replikken med henblik på at godtgøre, at Domstolen har kompetence til at prøve indholdet af aftalen om en fælles patentdomstol, giver ikke anledning til at ændre min besvarelse.

166. Kongeriget Spanien har nemlig henvist til retspraksis fra Domstolen, der efter min opfattelse ikke kan finde anvendelse inden for rammerne af den foreliggende sag.

167. I den sag, der gav anledning til dommen i sagen Kadi og Al Barakaat International Foundation mod Rådet og Kommissionen⁵⁶, vedrørte den legalitetskontrol, som Domstolen skulle sikre, en EU-retsakt, som havde til formål at gennemføre en international aftale, nemlig en resolution fra De Forenede Nationers Sikkerhedsråd, og ikke den internationale aftale i sig selv.

⁵⁵ — EU:C:2011:123.

⁵⁶ — C-402/05 P og C-415/05 P, EU:C:2008:461.

168. Domstolen henviste til sin praksis, hvorved den allerede havde annulleret en beslutning truffet af Rådet om godkendelse af en international aftale efter at have undersøgt beslutningens materielle lovlighed under hensyn til den omhandlede aftale⁵⁷.

169. Den sammenhæng, som den foreliggende sag indgår i, er imidlertid en helt anden, idet den anfægtede forordning ikke indebærer godkendelsen af en international aftale og heller ikke gennemfører en sådan aftale, men har til formål at gennemføre et forstærket samarbejde om indførelse af enhedspatentbeskyttelse.

170. Det bemærkes endvidere, at selv om den anfægtede forordning måtte blive annulleret, ville dette ikke på nogen måde påvirke gyldigheden af aftalen om en fælles patentdomstol.

171. På baggrund af ovenstående betragtninger finder jeg, at det må fastslås, at det sjette anbringendes første og andet led ikke kan antages til realitetsbehandling.

b) Det sjette anbringendes sidste led og det syvende anbringende

172. Hvad angår det sjette anbringendes sidste led har Kongeriget Spanien anført, at det følger af den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, første afsnit, at anvendelsen af den nævnte forordning ubetinget afhænger af ikrafttrædelsen af aftalen om en fælles patentdomstol. Det følger heraf, at effektiviteten af den kompetence, som Unionen udøver gennem den anfægtede forordning, er afhængig af viljen hos de medlemsstater, der deltager i aftalen om en fælles patentdomstol.

173. Hvad angår det syvende anbringende har Kongeriget Spanien for så vidt angår den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, kritiseret, at medlemsstaterne derved tildeles mulighed for ensidigt at beslutte, om forordningen skal finde anvendelse i forhold til dem.

174. Jeg er ikke enig i Kongeriget Spaniens analyse.

175. EU-lovgiver har anført, at en domstolskompetence for europæiske patenter med ensartet retsvirkning bør fastlægges og reguleres i henhold til et instrument, hvorved der indføres et fælles patentdomstolssystem for europæiske patenter og europæiske patenter med ensartet retsvirkning⁵⁸.

176. EU-lovgiver har endvidere anført, at det er afgørende, at der etableres en sådan et fælles patentdomstolssystem for at sikre et velfungerende europæisk patent med ensartet retsvirkning, sammenhæng i retspraksis og dermed retssikkerhed⁵⁹.

177. Formålet med den anfægtede forordning er at sikre en velfungerende ordning. Det ville netop tværtimod være i strid med de nævnte principper at anvende den anfægtede forordning, selv om den fælles patentdomstol endnu ikke var blevet etableret.

178. Jeg er ikke enig med Kongeriget Spanien, når det hævder, at det er medlemsstaterne, der bestemmer, hvornår den anfægtede forordning skal træde i kraft.

57 — Jf. dom Kadi og Al Barakaat International Foundation mod Rådet og Kommissionen (EU:C:2008:461, præmis 289). Jf. ligeledes udtalelse 3/94 (EU:C:1995:436, punkt 22) og dom Tyskland mod Rådet (C-122/95, EU:C:1998:94, præmis 42).

58 — Jf. 24. betragtning til den anfægtede forordning.

59 — Jf. 25. betragtning til den anfægtede forordning.

179. Efter min opfattelse har de deltagende medlemsstater i henhold til princippet om loyalt samarbejde i artikel 4, stk. 3, TEU pligt til at træffe alle de foranstaltninger, som er egnede til at sikre gennemførelsen af det forstærkede samarbejde, herunder at ratificere aftalen om en fælles patentdomstol, idet denne aftale udgør en nødvendig betingelse for en sådan gennemførelse. Det følger nemlig af denne bestemmelse, at medlemsstaterne er forpligtede til at træffe alle almindelige eller særlige foranstaltninger, som er egnede til at sikre opfyldelsen af de forpligtelser, som følger af traktaten, eller af retsakter vedtaget af Unionens institutioner.

180. De deltagende medlemsstater ville ved ikke at ratificere aftalen om en fælles patentdomstol handle i strid med princippet om loyalt samarbejde, idet de ville bringe virkeliggørelsen af Unionens mål om harmonisering og ensartethed i fare⁶⁰.

181. Dette er baggrunden for, at EU-lovgiver i 25. betragtning til den anfægtede forordning har anført, at det »derfor [er] yderst vigtigt, at de deltagende medlemsstater i overensstemmelse med deres nationale forfatningsmæssige og parlamentariske procedurer ratificerer aftalen om en fælles patentdomstol og tager de nødvendige skridt for, at denne domstol kan påbegynde sit arbejde så snart som muligt«⁶¹.

182. Denne 25. betragtning forklarer, hvorfor EU-lovgiver i den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, har ladet den nævnte forordnings anvendelse afhænge af den dato, hvor aftalen om en fælles patentdomstol træder i kraft, såfremt dette tidspunkt måtte ligge senere end den 1. januar 2014.

183. Hvis man tillod, at visse nationale retsinstanser fortsat havde kompetence i visse af de deltagende medlemsstater, som anerkender, at det europæiske patent kan tildeles ensartet retsvirkning, ville dette bringe målene om harmonisering og ensartethed, som det europæiske patent med ensartet retsvirkning har til formål at skabe, i fare.

184. Sammenhængen mellem den anfægtede forordning og aftalen om en fælles patentdomstol har en sådan karakter, at det ville have været inkonsekvent, hvis EU-lovgiver af retssikkerhedshensyn ikke havde ladet anvendelsen af den anfægtede forordning være afhængig af ikrafttrædelsen af den nævnte aftale.

185. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at forkaste det sjette anbringendes sidste led og det syvende anbringende som ugrundet.

F – Den subsidiært nedlagte påstand om delvis annullation af den anfægtede forordning

1. Parternes argumenter

186. Parlamentet, Rådet, Forbundsrepublikken Tyskland og Ungarn har anført, at den subsidiære påstand om delvis annullation af den anfægtede forordning ikke kan tages til følge, idet de bestemmelser, der påstås annulleret, udgør en væsentlig del af den lovgivningsmæssige ramme omkring denne forordning, og at de derfor ikke kan udskilles fra forordningen uden at ændre dens indhold.

60 — Jf. artikel 4, stk. 3, sidste afsnit, TEU.

61 — Min fremhævelse.

187. Kongeriget Spanien har anført, at den nævnte anfægtede forordnings artikel 9 let kan udskilles fra de øvrige bestemmelser i den anfægtede forordning⁶². Hvad angår den nævnte forordnings artikel 18, stk. 2, har Kongeriget Spanien anført, at det i lyset af artikel 297, stk. 1, første afsnit, TEUF⁶³ er nødvendigt, at den anfægtede forordning indeholder en bestemmelse om forordningens anvendelse.

2. Bedømmelse

188. Jeg bemærker, at det følger af Domstolens faste praksis, at en EU-retsakt kun kan annulleres delvis, såfremt de elementer, der kræves annulleret, kan udskilles fra den øvrige del af retsakten. Domstolen har gentagne gange fastslået, at kravet om, at elementerne skal kunne udskilles, ikke er opfyldt, når en delvis annulation af en retsakt bevirker, at det materielle indhold ændres⁶⁴.

189. Det bemærkes i det foreliggende tilfælde, at den anfægtede forordnings formål er at indføre en enhedspatentbeskyttelse. For at nå dette mål har EU-lovgiver opstillet en lovgivningsmæssig ramme.

190. Det bemærkes i denne henseende, at det fremgår af den anfægtede forordnings artikel 3, stk. 1, at »[e]t europæisk patent, der meddeles med de samme patentkrav i alle de deltagende medlemsstater, har ensartet retsvirkning i de deltagende medlemsstater, *hvis dets ensartede retsvirkning er blevet registreret i registret for enhedspatentbeskyttelse*«⁶⁵.

191. Denne betingelse har gjort det nødvendigt for EU-lovgiver at tage hensyn til en række administrative foranstaltninger, der iværksættes før og efter registreringen, og som er nødvendige for at sikre registreringens effektivitet.

192. EU-lovgiver har fastsat sådanne foranstaltninger i den anfægtede forordnings artikel 9, der har overskriften »Administrative opgaver inden for rammerne af Den Europæiske Patentorganisation«.

193. I denne bestemmelse opregnes en udtømmende liste over de opgaver, som EPO har ansvaret for at udføre.

194. Det er utænkeligt, at EU-lovgiver ville nå det formål, der forfølges med den anfægtede forordning, hvis de nævnte opgaver, der er forudsætningen for at sikre, at den ordning, der indfører det europæiske patent med ensartet retsvirkning, fungerer hensigtsmæssigt, ikke udføres.

195. Følgelig har jeg vanskeligt ved at se, hvorledes den anfægtede forordnings indhold ikke vil blive påvirket, såfremt den nævnte forordnings artikel 9, stk. 1, udelades.

196. Hvad angår den anfægtede forordnings artikel 9, stk. 2, forekommer det mig utænkeligt, for så vidt som denne bestemmelse vedrører fastlæggelsen af fornyelsesgebyrerne og nøglen til fordeling af disse gebyrer, som er genstand for Kongeriget Spaniens femte anbringende, at fastsætte en finansiell bestemmelse som den, der fremgår af kapitel V i den anfægtede forordning, uden at præcisere de personer eller enheder, der vil have ansvaret for at opstille rammer for en sådan fastlæggelse af gebyrer og fordelingsnøgle samt definitionen heraf.

62 — Kongeriget Spanien har i punkt 17 i sit processkrift som svar på interventionsindlæggene i denne henseende henvist til punkt 19 i generaladvokat Cruz Villalóns forslag til afgørelse i sagen Kommissionen mod Parlamentet og Rådet (C-427/12, EU:C:2013:871).

63 — Det fremgår af denne bestemmelse, at lovgivningsmæssige retsakter træder i kraft på det tidspunkt, der er fastsat i retsakterne, eller, hvis et sådant ikke er angivet, på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

64 — Jf. dom Kommissionen mod Parlamentet og Rådet (EU:C:2014:170, præmis 16 og den deri nævnte retspraksis).

65 — Min fremhævelse.

197. Efter min opfattelse følger det heraf, at artikel 9, stk. 1, i sin helhed og artikel 9, stk. 2, i det omfang, det er anført i dette søgsmåls femte anbringende, ikke vedrører et element, der kan udskilles fra den lovgivningsmæssige ramme, der etableres ved denne forordning, og at en eventuel annullation af den nævnte forordning derfor vil påvirke den nævnte forordnings indhold.

198. Hvad angår den anfægtede forordnings artikel 18, stk. 2, der regulerer forordningens anvendelse, som ifølge denne bestemmelse er afhængig af ikrafttrædelsen af aftalen om en fælles patentdomstol, er det af de grunde, som jeg har anført i forbindelse med vurderingen af det sjette anbringendes sidste led og det syvende anbringende, min opfattelse, at den nævnte bestemmelse ikke kan udskilles fra resten af den anfægtede forordning.

199. Jeg er følgelig af den opfattelse, at Kongeriget Spaniens subsidiære påstand om delvis annullation af den anfægtede forordning skal afvises.

200. På baggrund af ovenstående betragtninger må Kongeriget Spaniens søgsmål forkastes, da ingen af de Kongeriget Spanien fremsatte anbringender kan tages til følge.

IV – Forslag til afgørelse

201. På baggrund af samtlige ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at træffe følgende afgørelse:

- »– Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union frifindes.
- Kongeriget Spanien tilpligtes at bære sine egne omkostninger, idet Rådet og intervenienterne hver bærer deres egne omkostninger.«